

ผลของโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตโดยประยุกต์
แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

The Effect of Sex Education Learning Management for Enhancing
Life Skill Applying Participatory Learning Concept for Grade 8
Prasarnmit Demonstration School Srinakharinwirot University

กิริยา กุศลส่ง*

taromomyada@hotmail.com

บุปผา ปลื้มสำราญ**

อนันต์ มลารัตน์**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบผลของโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตโดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ระหว่างก่อนและหลังการเข้ารับโปรแกรมฯ ของกลุ่มทดลอง และระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมหลังเข้ารับโปรแกรมฯ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ภาคเรียนที่ 1/ 2560 จำนวน 60 คน จำแนกเป็นกลุ่มทดลองที่เข้ารับโปรแกรมฯ จำนวน 30 คน และกลุ่มควบคุมที่เลือกเรียนวิชาสุขศึกษาแบบปกติ จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยประยุกต์ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีความเที่ยงตรงตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และแบบทดสอบเรื่องผลของโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตโดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม จำแนกเป็นแบบทดสอบความรู้เพศศึกษา จำนวน 20 ข้อ มีค่าความยาก 0.36 – 0.80 ค่าอำนาจจำแนก 0.28 – 0.73 ค่าความเชื่อมั่น .85 และแบบทดสอบทักษะชีวิต จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก 0.23 – 0.63 ค่าความเชื่อมั่น .82 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ กำหนดระดับนัยสำคัญที่ .05

*นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา สาขาสุขศึกษาและพลศึกษา (การจัดการเรียนรู้สุขศึกษา) คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

**อาจารย์ ดร. คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เข้ารับโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตโดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ก่อนเข้ารับโปรแกรมฯ มีคะแนนเฉลี่ย ความรู้เพศศึกษาและทักษะชีวิต เท่ากับ 12.93 และ 2.51 ตามลำดับ หลังเข้ารับโปรแกรมฯ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 16.93 และ 3.83 ตามลำดับ 2) นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เข้ารับโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตโดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม หลังเข้ารับโปรแกรมฯ มีคะแนนเฉลี่ย ความรู้เพศศึกษาและทักษะชีวิตสูงกว่าก่อนเข้ารับโปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) นักเรียนระดับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มทดลองที่เข้ารับโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตโดยประยุกต์ แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม หลังเข้ารับโปรแกรมฯ มีคะแนนเฉลี่ยความรู้เพศศึกษาและทักษะชีวิตสูงกว่า นักเรียนกลุ่มควบคุมที่เรียนวิชาเลือกอื่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

คำสำคัญ: ทักษะชีวิต, เพศศึกษา, การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

Abstract

This study aims to compare and to investigate the results before and after using participatory learning (PL) in sex education for Thai Grade Eight students at Srinakharinwirot University Demonstration School. The participants were divided between the experimental group and the control group. The participants consisted of sixty Grade Eight students at Srinakharinwirot University Demonstration School in the first semester of 2017 academic year with thirty students in the experimental group and for the control group. The treatment were sex education lesson plans using PL validity from the experts. The instrumentation was a Sex Education Proficiency Test which has twenty questions, with a difficulty level of to 0.36 to 0.80, a discrimination of 0.28 to 0.73, and a reliability of .85 and Life Skill Test with twenty questions, discrimination at 0.23 – 0.63 and a reliability of .82. Then data were analyzed by percentage, mean, standard deviation and a *t*-test at a 0.5 level of significance.

The results revealed the following:1) The eighth-grade students in the experimental group had mean scores on the Sex Education Proficiency Test and Life Skills Test before receiving the treatment at 12.93 and 2.51 respectively. After they received the treatment, they had a mean score of 16.93 and 3.83 respectively.2) The eighth-grade students in the experimental group had significantly higher (.05 level) mean scores on the of Sex Education Proficiency Test and Life Skill, Test after receiving the treatment.3) The eighth-grade students were in the experimental group had significantly higher (.05 level) mean scores on the of Sex Education Proficiency Test and Life Skill Test than the students in control group.

Keywords: Life skill, Sex Education, Participatory Learning

บทนำ

ปัญหาเรื่องเพศ มีความเกี่ยวข้องกับทุกช่วงวัย โดยเฉพาะในวัยรุ่น เนื่องจากจะเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากทั้งร่างกายจิตใจ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางเพศ วัยรุ่นจะเริ่มให้ความสนใจเพศตรงข้ามเริ่มมีความรู้สึกทางเพศประกอบกับเป็นวัยที่อยากรู้อยากลอง มีการแสดงออกทางอารมณ์ที่รุนแรงและอาจยังมีความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องนักในเรื่องเพศ รวมทั้งสภาพแวดล้อม ในปัจจุบันที่มีปัจจัยและสถานการณ์ที่ช่วยชักนำให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมได้ง่ายและอาจนำมาซึ่งการมีเพศสัมพันธ์และการตั้งครรภ์โดยไม่ตั้งใจที่จะทำให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมามากมายไม่ว่าจะเป็นโรคเอดส์ถูกพักการเรียนฆ่าตัวตาย ทำแท้ง ผิดกฎหมายทอดทิ้งเด็ก เป็นต้นวัยรุ่นจึงควรมีการแสดงออกทางเพศที่เหมาะสม รู้จักหลีกเลี่ยงและป้องกันตนเองจากปัจจัยและสถานการณ์เสี่ยงที่จะนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์และการตั้งครรภ์โดยไม่ตั้งใจ เพื่อที่จะได้มีชีวิตอย่างสดใส ในช่วงวัยรุ่นและเติบโตไปสู่ผู้ใหญ่อย่างมีความสุขการเปลี่ยนแปลงไปของสังคมในปัจจุบันนำมาซึ่งปัจจัยและสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ล่อแหลมและอันตรายต่อวัยรุ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมทางเพศเป็นปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งของวัยรุ่น หากวัยรุ่นมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมจนเกิดการมีเพศสัมพันธ์อาจทำให้เกิดปัญหาการติดโรคเอดส์ และโรคทางเพศสัมพันธ์อื่น ๆ ตามมาและในวัยรุ่นหญิงอาจทำให้เกิดการตั้งครรภ์โดยไม่ตั้งใจได้ ดังนั้นนักเรียนซึ่งอยู่ในวัยรุ่น จึงควรเรียนรู้ถึงการหลีกเลี่ยง และป้องกันตนเองจากปัจจัยและสถานการณ์เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ และการตั้งครรภ์โดยไม่ตั้งใจ เพื่อที่จะนำไปปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม แต่เมื่อสภาพสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัววัยรุ่น ไม่พร้อมที่จะให้ความรู้ หรือเป็นแหล่งการเรียนรู้ในเรื่องเพศ โดยพบวาทครู และ/ หรือผู้ปกครองบางคนยังมีความไม่เข้าใจหรือมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนและไม่ถูกต้องเกี่ยวกับ

การสอนเพศศึกษาในโรงเรียน เข้าใจว่าเป็นการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางเพศ เป็นเรื่องลามกอนาจารไม่มีความเหมาะสมที่จะสอนรวมไปถึงคิดว่าเป็นการ “ใช้โพรง” สนับสนุนให้วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์กันก่อนวัยอันควร อยากรู้ อยากรอง จึงส่งผลให้วัยรุ่นมีการเรียนรู้เรื่องเพศกันเองอย่างลับ ๆ ดังนั้นการสอนเพศศึกษา จึงควรเน้นเพื่อเป็นการสร้างทัศนคติ หรือค่านิยม และแนวคิดที่ติงามต่อเพศศึกษาเสริมสร้างลักษณะนิสัยและความประพฤติทางเพศ ช่วยแก้ไขความเชื่อและความเข้าใจผิดเกี่ยวกับเรื่องเพศรวมทั้งแนวคิดหรืออิทธิพลอื่น ๆ ให้ลดน้อยลงหรือหมดสิ้นไป (สุชาติ โสมประยูร และคณะ, 2547, หน้า 182)

จากการที่วัยรุ่นเป็นวัยที่อยากรู้อยากลอง และเรื่องเพศก็จะเป็นเรื่องที่วัยรุ่นให้ความสนใจถึงแม้ว่าวัยรุ่นจะอยากเรียนรู้เรื่องเพศจากพ่อแม่ แต่ด้วยทัศนคติของพ่อแม่ที่เห็นวายเป็นเรื่องที่ยังไม่ถึงช่วงที่วัยรุ่นควรจะคิดถึงในเรื่องเพศ ประกอบกับสถาบันครอบครัวในปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงจากเดิมที่เป็นครอบครัวขนาดใหญ่ มาเป็นครอบครัวแบบเดี่ยวมากขึ้น สภาพเศรษฐกิจ และการใช้ชีวิตที่ต้องมีการแข่งขันกัน ทำให้ครอบครัวมีเวลาให้แก่นักเรียนน้อยลง ดังนั้นวัยรุ่นจึงพึ่งเพื่อนวัยเดียวกันรวมไปถึงสื่อต่าง ๆ ที่เผยแพร่อยู่เช่น วิทยุทัศน์ หนังสือเกี่ยวกับเรื่องเพศ เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ มีทั้งข้อดีและข้อเสียที่ควรมีคำแนะนำสำหรับเด็กว่า สิ่งใดเป็นเรื่องที่ถูกหรือผิด แต่เมื่อพ่อแม่ไม่สามารถอยู่กับลูกได้ วัยรุ่นจึงไม่สามารถแยกแยะความผิดถูกได้ และนำไปปฏิบัติทำให้ออกให้เกิดปัญหาหลาย ๆ อย่างตามมา

สถาบันโรงเรียนเป็นสถาบันรองจากสถาบันครอบครัวที่มีความสำคัญต่อการสอนเพศศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้เกี่ยวกับเพศที่เด็กควรรู้มาจากครอบครัว แต่ในทางปฏิบัติพบว่า ครอบครัวไม่สามารถทำหน้าที่อบรมสั่งสอนเพศศึกษาอย่างสมบูรณ์แบบได้

ส่งผลให้โรงเรียนมีบทบาท หรือถูกกำหนดบทบาทในการสอนเพศศึกษามากขึ้น (สุชาติ โสมประยูร และวรรณโสมประยูร, 2531, หน้า 186) ทั้งนี้ที่ผ่านมาพบว่า การจัดการเรียนรู้เพศศึกษามีเป้าหมายเพื่อลดการมีเพศสัมพันธ์จนกว่าจะถึงวันแต่งงาน ซึ่งสอดคล้องกับความเชื่อพื้นฐานเกี่ยวกับการรักษาพรหมจรรย์ของหญิงในสังคมไทย แต่ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันพบว่า หญิงแม่บ้านและวัยรุ่นมีแนวโน้มติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์เพิ่มมากขึ้น ดังสะท้อนจากข้อมูลสรุปสถานการณ์ผู้ป่วยเอดส์ และการติดเชื้อเอชไอวี ประเทศไทย ปี พ.ศ. 2558 ของสำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุขพบว่า มีผู้รับการปรึกษา เพื่อตรวจเชื้อเอชไอวี สะสม จำนวน 708, 034 ราย ผู้ติดเชื้อเอชไอวี จำนวนสะสม 481, 241 ราย และจากการเฝ้าระวังการติดเชื้อเอชไอวี ปี 2558 ในประชากรกลุ่มต่าง ๆ พบในกลุ่มหญิงตั้งครรภ์ ร้อยละ 0.5 นอกจากนี้จากรายงานผลสถานการณ์การคลอดบุตรของวัยรุ่นไทยปี 2558 จากศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พบว่า อัตราการคลอดบุตรของวัยรุ่นอายุ 15 - 19 ปี ในปี 2558 มีอัตราการลดลงจากปี 2554 จากจำนวน 117, 582 คน เป็น 105, 918 คน แต่อัตราการคลอดบุตรของวัยรุ่นอายุต่ำกว่า 15 ปี ในปี 2558 มีอัตราการคลอดบุตรเพิ่มขึ้นจากปี 2554 ถึง 281 คน สิ่งเหล่านี้บ่งชี้ว่าปัญหาเรื่องเพศ และการสอนเพศศึกษาที่มีอยู่ในปัจจุบันยังไม่ประสบความสำเร็จ ในการแก้ปัญหาทางเพศของวัยรุ่นเท่าที่ควร ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดมาจากวิธีการจัดการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษา ต้องมีกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากความพร้อม และการมีส่วนร่วมในการสะท้อนจัดการ และป้องกันปัญหาที่อาจตามมาของวัยรุ่นเอง การจัดการเรียนรู้เพศศึกษาแบบเดิม ๆ ที่เน้นการบรรยายเนื้อหา จึงไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัญหาทางเพศที่เป็นอยู่

วิธีการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา จึงควรมีการปรับเปลี่ยนโดยเน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียนให้มากขึ้น กำหนดบทบาทในการเรียนรู้ที่นักเรียนเป็นหลัก โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นการนำหลักการเรียนรู้เชิงประสบการณ์กับการเรียนรู้ โดยกระบวนการกลุ่ม มาประยุกต์ใช้กับเนื้อหา โดยมีหลักการคือการสร้างความรู้โดยผู้เรียนเป็นเจ้าของการเรียนรู้เอง เป็นการเรียนรู้ที่อาศัยประสบการณ์เดิมของผู้เรียน ก่อให้เกิดความรู้ใหม่อย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนสามารถกำหนดหลักการที่ได้จากการปฏิบัติและสามารถประยุกต์ใช้ทฤษฎีหรือหลักการได้อย่างถูกต้อง โดยการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม จะสามารถช่วยแก้ปัญหาเรื่องเพศของนักเรียนได้ เพราะเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ตอบข้อสงสัยของผู้เรียนในส่วนที่ไม่สามารถหาคำตอบได้จากการเรียนรู้ทั่วไป เพราะเพศศึกษาเป็นเรื่องที่ไม่สามารถเรียนรู้ทางเนื้อหาได้เพียงอย่างเดียว ต้องมีกระบวนการในการฝึกทักษะจากสถานการณ์จำลอง เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง โดยกลวิธีที่เหมาะสมในการป้องกันปัญหาพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นตั้งแต่ระยะแรก คือ การสอนให้ “คิดเป็น ทำเป็น” มี “ทักษะชีวิต” มีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการกับความต้องการ และสิ่งท้าทายที่ต้องเผชิญในชีวิตประจำวันอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้วัยรุ่นได้เรียนรู้ มีความยั้งคิด มีความเข้าใจ และมีพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม โดยการใช้โปรแกรมการสอนเจตคติและทักษะชีวิตเกี่ยวกับเรื่องเพศ ซึ่งอาจทำได้โดยผ่านการสอนในหลักสูตรหรือจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียน

จากสถานการณ์ดังกล่าว ผู้วิจัยให้ความสนใจนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) จึงสำรวจโดยใช้เครื่องมือวัดและประเมินความสามารถ และทักษะตามจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านทักษะชีวิต นักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับผ่าน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตของวัยรุ่นโดยเน้นทักษะ เนื่องจากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นช่วงอายุที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสรีระทางร่างกาย การเปลี่ยนแปลงระดับฮอร์โมนเพศ ทำให้เกิดแรงขับทางเพศขึ้น เริ่มสนใจเพศตรงข้าม มีอารมณ์รุนแรง อยากรู้ อยากเห็น อยากทดลองเรื่องเพศ รักเพื่อนต่างเพศ จิตใจต้องการที่จะเป็นอิสระอย่างยิ่ง ซึ่งจะทำให้รูปแบบของการจัดการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตที่เกี่ยวข้อง 3 ทักษะ คือ ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการต่อรอง ทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพได้อย่างเหมาะสมกับวัยดังกล่าว

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยประยุกต์แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

2. เพื่อเปรียบเทียบผลก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยประยุกต์แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

3. เพื่อเปรียบเทียบผลหลังเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยประยุกต์แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่ศึกษาในภาคเรียนที่ 1/2560 จำนวน 325 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ในภาคเรียนที่ 1/2560 จำนวน 60 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มดังนี้

1. กลุ่มทดลองเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่เลือกเรียนวิชาเพิ่มเติมเลือก “ก้าวอย่างอย่างเข้าใจ” ในภาคเรียนที่ 1/ 2560 จำนวน 30 คน

2. กลุ่มควบคุม เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่เลือกเรียนวิชาเพิ่มเติมเลือกเกี่ยวกับวิชาสุขศึกษา ในภาคเรียนที่ 1/ 2560 จำนวน 30 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ โปรแกรมการจัดการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยประยุกต์แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

2. ตัวแปรตาม ได้แก่

2.1 ความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

2.2 ทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ประกอบด้วย

3 ทักษะคือ ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการต่อรอง และ ทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพ

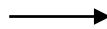
กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี ตลอดจน งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้มีแนวคิดที่จะศึกษาผลของ

การโปรแกรมจัดการเรียนรู้เพศศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) โดยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

โปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

ตัวแปรตาม

1. ความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)
2. ทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ประกอบด้วย
 - 2.1 ทักษะการตัดสินใจ
 - 2.2 ทักษะการต่อรอง

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมุติฐานในการวิจัย

1. หลังจากเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่กำหนด นักเรียนกลุ่มทดลองมีความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาและทักษะชีวิตดีกว่าก่อนเข้า
2. หลังจากเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตโดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่กำหนด นักเรียนกลุ่มทดลองมีความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษามากกว่ากลุ่มควบคุม
3. หลังจากเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่กำหนด นักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะการตัดสินใจดีกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนรู้

4. หลังจากเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่กำหนด นักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะการต่อรองดีกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนรู้
5. หลังจากเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่กำหนด นักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะการปฏิเสธ โดยไม่เสียสัมพันธภาพดีกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนรู้
6. หลังจากเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่กำหนด นักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะการตัดสินใจดีกว่ากลุ่มควบคุม

7. หลังจากเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยประยุกต์แนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่กำหนด นักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะการต่อรองดีกว่ากลุ่มควบคุม

8. หลังจากเข้าร่วมโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยประยุกต์แนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่กำหนด นักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะการปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพดีกว่ากลุ่มควบคุม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 2 ประเภท คือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ โปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา โดยประยุกต์ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ซึ่งมีลักษณะการดำเนินการตามโปรแกรมการจัดการเรียนรู้ในแต่ละสัปดาห์ จำนวน 8 สัปดาห์ (สัปดาห์ละ 2 คาบเรียน)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบ เรื่องผลของโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตโดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการต่อรอง และทักษะการปฏิเสธ โดยไม่เสียสัมพันธภาพ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาของนักเรียน ซึ่งมีการนำผลการเก็บรวบรวมข้อมูลมาคำนวณหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน และค่าร้อยละ และหาปฏิสัมพันธ์ระหว่างก่อนเข้ารับโปรแกรมกับหลังเข้ารับโปรแกรม และระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมโดยใช้สถิติที่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.1 นักเรียนกลุ่มทดลองมีความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาก่อนเข้ารับโปรแกรมมีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 12.93 คิดเป็นร้อยละ 64.65 หลังเข้ารับโปรแกรม มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 16.93 คิดเป็นร้อยละ 84.65 กลุ่มควบคุมก่อนเรียน มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 13.47 คิดเป็นร้อยละ 67.35 หลังเรียน มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 13.87 คิดเป็นร้อยละ 69.35

1.2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังเข้ารับโปรแกรมมีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) สูงกว่าก่อนการเข้ารับโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาหลังการเข้ารับโปรแกรมของนักเรียนกลุ่มทดลองและหลังการเรียนของนักเรียนกลุ่มควบคุมพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนทักษะชีวิตของนักเรียน ซึ่งมีการนำผลการเก็บรวบรวมข้อมูลมาคำนวณหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนด 3 อันดับ ได้แก่ ดี ปานกลาง และต่ำ และหาปฏิสัมพันธ์ระหว่างก่อนเข้ารับโปรแกรมกับหลังเข้ารับโปรแกรม และระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติที่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

2.1 นักเรียนกลุ่มทดลอง มีทักษะชีวิตก่อนเข้ารับโปรแกรม มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 2.51 อยู่ในระดับปานกลางหลังเข้ารับโปรแกรม มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 3.83 อยู่ในระดับดี กลุ่มควบคุมก่อนเรียน มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 2.83 อยู่ในระดับปานกลาง หลังเรียน มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 2.93 อยู่ในระดับปานกลาง

2.1.1 คะแนนทักษะการตัดสินใจ กลุ่มทดลองมีทักษะชีวิตก่อนเข้ารับโปรแกรม มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 2.54 อยู่ในระดับปานกลาง หลังเข้ารับโปรแกรม มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 3.95 อยู่ในระดับดี

2.1.2 คะแนนทักษะการต่อรอง กลุ่มทดลองมีทักษะชีวิตก่อนเข้ารับโปรแกรม มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 2.47 อยู่ในระดับปานกลาง หลังเข้ารับโปรแกรม มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 3.70 อยู่ในระดับดี

2.1.3 คะแนนทักษะการปฏิเสธ โดยไม่เสียสัมพันธภาพ กลุ่มทดลองมีทักษะชีวิตก่อนเข้ารับโปรแกรม มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 2.53 อยู่ในระดับปานกลาง หลังเข้ารับโปรแกรม มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 3.84 อยู่ในระดับดี

2.2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนทักษะชีวิต ภาพรวม ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการต่อรอง และทักษะการปฏิเสธ โดยไม่เสียสัมพันธภาพ ของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังเข้ารับโปรแกรม มีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) สูงกว่าก่อนการเข้ารับโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนทักษะชีวิต หลังการเข้ารับโปรแกรมของนักเรียนกลุ่มทดลองและหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มควบคุม พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องผลของโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตโดยประยุกต์แนวความคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) สามารถอภิปรายผลตามสมมติฐานได้ดังนี้

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ประจำภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ที่เข้ารับโปรแกรม

การจัดการเรียนรู้เพศศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยประยุกต์แนวความคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีทักษะชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษาดีขึ้น ซึ่งสามารถจำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา โดยอภิปรายได้ดังนี้

1. ด้านความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา จากการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้ารับโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตโดยประยุกต์แนวความคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมหลังการเข้ารับโปรแกรมฯ มีคะแนนความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 16.93 คิดเป็นร้อยละ 84.65 ซึ่งเป็นเกณฑ์ในระดับดีมากสูงกว่าร้อยละ 80 ตามมาตรฐานทั่วไป โดยมีคะแนนดีกว่าก่อนเข้ารับโปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตโดยประยุกต์แนวความคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับการสอนเพศศึกษา ไว้อย่างครอบคลุม ได้แก่ ความหมายของเพศศึกษา จุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพศศึกษา โดยอิงจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษา ได้แก่ สารที่ 1 และสารที่ 2 ซึ่งจะกล่าวถึงการเจริญเติบโตและพัฒนาการวัยรุ่น การเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาในวัยรุ่น การพัฒนาการทางเพศ ทักษะการปฏิเสธ ปัจจัยที่มีผลต่อเจตคติเรื่องเพศ ปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และอนามัยเจริญพันธุ์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) และประกอบกับโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตโดยประยุกต์แนวความคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจะบรรจุเนื้อหาที่เกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษาที่นักเรียนควรเรียนรู้ไว้ค่อนข้างเหมาะสม ได้แก่ การสร้างและการรักษาสัมพันธภาพ การคุมกำเนิด โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ พฤติกรรมทางเพศ และผลกระทบจากการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการ

4 ขั้นตอน คือ ขั้นประสบการณ์ ขั้นสะท้อนความคิด ขั้นสรุปความคิดรวบยอดและขั้นประยุกต์แนวคิด โดยเชื่อว่านักเรียนจะเกิดการรับรู้ผ่านประสบการณ์ตรง (Concrete Experience) และความคิดรวบยอด หรือ มโนคติ (Abstract Conceptualization) ของตน ที่ได้ลงมือปฏิบัติจริงบนพื้นฐานการไตร่ตรองที่ดี ด้วยความรอบคอบ สอดคล้องกับวงจรการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของ โคลบ (Kolb) ประกอบด้วย องค์ประกอบที่สำคัญ 4 องค์ประกอบ การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ผู้เรียนควรมีทักษะในการเรียนรู้ ทั้ง 4 องค์ประกอบ แม้บางคนจะชอบ/ ถนัด หรือมีบางองค์ประกอบมากกว่า เช่น เคยมีประสบการณ์จริง แต่ถ้าไม่ชอบแสดงความคิดเห็น หรือไม่นำประสบการณ์มาร่วมอภิปราย ผู้เรียนนั้นก็ขาดการมีทักษะในองค์ประกอบอื่น ฉะนั้นผู้เรียนจึงควรมีทิศทางการเรียนรู้ทุกด้าน และควรมีพัฒนาการเรียนรู้ให้ครบวงจร หรือทั้ง 4 องค์ประกอบ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามโปรแกรมฯ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้กำหนดไว้ดังกล่าว จึงจัดเป็นวิธีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) เพราะนักเรียนจะสร้างองค์ความรู้ขึ้นเองด้วยกระบวนการคิดที่เป็นการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมกัน นักเรียนจะมีส่วนร่วมในการเรียน การคิด ปฏิบัติ การสรุปความรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทั้งภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม ก่อให้เกิดความสนุกสนานและมีความกระตือรือร้น สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้แก้ปัญหาที่ประสบตามสถานการณ์จริง ได้เป็นอย่างดี เนื่องจากเคยมีประสบการณ์มาแล้วจาก เหตุผลดังกล่าว จึงส่งผลให้นักเรียนที่เรียนด้วยโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาเพิ่มมากขึ้นอยู่ในระดับดีมาก ซึ่งสอดคล้องกับภรรณานุช มูลคำ (2554, หน้า 75-79) ที่ศึกษาการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ แบบมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต เรื่องเพศศึกษาของนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนธีรภานท์บำรุง จังหวัดลำพูน พบว่า หลังการทดลองกลุ่มตัวอย่างมีความรู้เรื่องเพศศึกษามากขึ้น

ผลการเปรียบเทียบคะแนนระหว่างก่อนเข้ารับโปรแกรมฯ กับหลังเข้ารับโปรแกรมฯ ของนักเรียนกลุ่มทดลอง พบว่า หลังการเข้ารับโปรแกรมฯ นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยดีกว่าก่อนเข้ารับโปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ เนื่องจากตามที่ได้กล่าวถึงข้างต้นแล้วว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมให้กับนักเรียน ได้ศึกษาอย่างเป็นระบบจนเกิดทักษะประสบการณ์ตรงเกิดความคิดรวบยอด จะสามารถเชื่อมโยงนำความรู้ที่ได้รับไปใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ ในที่นี้คือ การทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา ซึ่งเมื่อนักเรียนได้เรียนรู้ตามโปรแกรมเป็นเวลา จำนวน 8 สัปดาห์ นักเรียนจะเกิดการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้นดังนั้นผลการทดสอบหลังการเข้ารับโปรแกรมฯ จึงสูงกว่าก่อนเข้ารับโปรแกรมฯ ซึ่งสอดคล้องกับ ชุตินธร จงสถิตย์กุล (2553, หน้า 115-118) ที่ศึกษาผลของโปรแกรมสุขศึกษาในการประยุกต์แบบแผนความเชื่อ ด้านสุขภาพและการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ในการพัฒนาพฤติกรรมการป้องกันเอดส์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดอุดรธานี ที่พบว่า หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความรู้เรื่องเอดส์สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเช่นกัน

สำหรับผลการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองที่เข้ารับโปรแกรมฯ กับกลุ่มควบคุมที่เรียนวิชาเลือกอื่น ๆ พบว่า หลังการเข้ารับโปรแกรมฯ และหลังการเรียนของทั้งสองกลุ่ม กลุ่มทดลองมีคะแนนความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตโดยประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่ผู้วิจัยดำเนินการให้กับกลุ่มทดลอง ช่วยสร้างเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะกระบวนการคิดรวบยอด สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เชื่อมโยง

ความรู้กับประสบการณ์เรียนรู้และสามารถนำความรู้ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะความรู้ที่เกิดขึ้นนั้นไม่ได้เกิดจากการท่องจำแต่เกิดจากการคิดและสรุปองค์ความรู้ร่วมกันของนักเรียนภายในกลุ่ม ที่ผ่านการไตร่ตรองจากทุกคน จึงส่งผลให้อาจเกิดความจำระยะยาวที่ดีขึ้นได้ ดังนั้นเมื่อทดสอบวัดความรู้หลังเรียน นักเรียนจะทำคะแนนได้ดี ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มควบคุมที่เรียนวิชาเลือกอื่น ซึ่งไม่ได้เน้นเรื่องเกี่ยวกับเพศศึกษาและวิธีการเรียนแบบมีส่วนร่วม ดังนั้น นักเรียนจะเน้นการอ่านและการท่องจำเป็นส่วนใหญ่ ผลการเรียนรู้จึงไม่พัฒนาขึ้นเท่าที่ควร และเป็นไปตามผลการศึกษาของ ซุติธร จังสฤษดิ์กุล (2553, หน้า 115-118) ที่ศึกษาผลของโปรแกรมสุขศึกษาในการประยุกต์แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาพฤติกรรมป้องกันการเอดส์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดอุดรธานีแล้ว พบว่า หลังการทดลองกลุ่มทดลองมีความรู้เรื่องเอดส์ และการป้องกันการเอดส์สูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับ โอมู (Omu, 1994, p. 11) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในการจัดหลักสูตรเพศศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า หลังการทดลองนักเรียนในกลุ่มทดลองมีความรู้เรื่องเพศศึกษากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการสอน

1. ด้านทักษะชีวิต จากการศึกษา พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้ารับโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตโดยประยุกต์แนวความคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม หลังการเข้ารับโปรแกรมฯ มีคะแนนทักษะชีวิตอยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 3.83 ดีกว่าก่อนเข้ารับโปรแกรมฯ ซึ่งได้คะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 2.51 ในขณะที่กลุ่มควบคุม มีคะแนนทักษะชีวิตทั้งก่อนและหลังการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนเล็กน้อย (2.83, 2.93 ตามลำดับ) ทั้งนี้เนื่องจากทักษะชีวิตในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะ

ประกอบไปด้วย ทักษะการตัดสินใจและแก้ไขปัญหา ด้วยการคิดอย่างมีเหตุผล เพื่อเลือกแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้องและเหมาะสม เน้นกระบวนการที่มีขั้นตอน ทักษะการต่อรองเป็นความสามารถทางการสื่อสาร เพื่อร่วมกันตัดสินใจและแก้ไขปัญหา โดยการแสดงความต้องการ ความรู้สึก ความคิดเห็น และความคาดหวังของตนให้ผู้อื่นทราบ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยคล้อยตามผู้ต่อรอง และทักษะปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพเป็นความสามารถในการรู้จักปฏิเสธกลุ่มเพื่อนของนักเรียน เมื่อถูกชักชวนไปเสี่ยงอันตรายทางเพศ โดยให้การเจรจาต่อรองให้เป็นประโยชน์ ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวถึงมานี้ นักเรียนที่เข้ารับโปรแกรมฯ จะได้รับการฝึกฝนจนเกิดทักษะประสบการณ์ทั้ง 3 ทักษะดีในระดับหนึ่ง ช่วยเสริมสร้างความมั่นใจในการดำเนินชีวิตที่ได้มาจากการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมนั่นเอง เพราะเนื้อหาบทเรียนของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจะมีส่วนช่วยเตรียมนักเรียนให้พร้อมที่เผชิญกับชีวิตจริง ซึ่งนักเรียนจะได้ลงมือปฏิบัติทำกิจกรรมกลุ่มในเรื่องที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับชีวิตจริงของนักเรียนมากที่สุด เมื่อนักเรียนได้เรียนรู้หรือมีประสบการณ์ก็จะเกิดทักษะ ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวถึงนี้ เป็นขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามโปรแกรมการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยประยุกต์แนวความคิดการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่ผู้วิจัยได้เรียบเรียงไว้ทั้งหมด โดยคาดหวังจะให้เกิดผลในการพัฒนาทักษะชีวิตครอบคลุมทั้ง 3 ด้านให้กับนักเรียนที่เข้ารับโปรแกรมฯ ทั้งนี้อาศัยการอ้างอิงผลจากการทดสอบทักษะชีวิตของนักเรียน ด้วยแบบทดสอบทักษะชีวิตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งมีคุณภาพและประสิทธิภาพของเครื่องมือตามเกณฑ์ที่กำหนด และผลการทดสอบเปรียบเทียบระหว่างก่อนกับหลังการเข้ารับโปรแกรมฯ ของกลุ่มทดลอง พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังการเข้ารับโปรแกรมฯ ดีกว่าก่อนการเข้ารับโปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งอาจสรุปมาได้ว่า นักเรียนมีทักษะชีวิตดีขึ้นกว่าเดิม เพราะมีผลคะแนนทดสอบทักษะชีวิตที่

พัฒนาขึ้น และเมื่อศึกษาเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม ซึ่งเรียนวิชาเลือกอื่น ๆ พบว่า หลังการเข้ารับโปรแกรมฯ ของกลุ่มทดลองจะมีคะแนนเฉลี่ยดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้วยเช่นกัน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

1. การนำโปรแกรมการจัดการการเรียนรู้เพศศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยประยุกต์แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมไปใช้ให้เกิดประสิทธิผลนั้นต้องคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1.1 ผู้สอนต้องมีทักษะและประสบการณ์ในการสอนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว และต้องเปลี่ยนบทบาทจากการพูด การออกคำสั่ง มาเป็นผู้ช่วยเหลือ ผู้จัดประสบการณ์ที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนสามารถรู้และเข้าใจจนเกิดความคิดรวบยอด บรรลุผลตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่กำหนดไว้ มีใจครูเป็นผู้บอกหรือสรุปแนวคิดให้

1.2 ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามโปรแกรมแต่ละครั้ง ผู้สอนควรบริหารเวลาให้เป็นไปตามที่วางไว้

1.3 สื่อ อุปกรณ์ และกิจกรรมที่ประกอบ การจัดการเรียนรู้ รวมทั้งบรรยากาศในการเรียนรู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนั้นผู้สอนต้องเตรียม สื่อ อุปกรณ์ กิจกรรมที่สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้สอดคล้องกัน

2. สถานศึกษา หน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา และทักษะชีวิตสามารถดำเนินกิจกรรมตามโปรแกรมได้

2.1 จากผลการวิจัยและรูปแบบที่ผู้วิจัยได้ศึกษา สถานศึกษาสามารถนำไปปรับไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา สาระที่ 5 ความปลอดภัยในชีวิต ตามหลักสูตรแกนกลางสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

2.2 หน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา และทักษะชีวิต สามารถนำไปปรับไปจัดเป็นกิจกรรมให้แก่เยาวชนในชุมชนต่าง ๆ ได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ในการทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบนักเรียนกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมฯ กับนักเรียนที่เรียนแบบปกติ ดังนั้นควรศึกษาเปรียบเทียบระหว่างนักเรียนที่เรียนด้วยโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตโดยประยุกต์แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม กับนักเรียนที่เรียนเรื่องเพศศึกษาด้วยวิธีการสอนแบบอื่น ๆ

2. ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูล โดยใช้เพียงแบบทดสอบความรู้และแบบทดสอบทักษะชีวิตเท่านั้น ดังนั้นในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรเพิ่มเติมหัวข้อการประเมินทักษะชีวิตของนักเรียนให้มากขึ้น อาจมีการเก็บข้อมูลด้วยการสังเกต ติดตาม สอบถาม สัมภาษณ์ ทั้งตัวนักเรียนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อมูลทักษะชีวิตที่สอดคล้องกับความเป็นจริงครอบคลุมมากขึ้น

3. การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการแบบมีส่วนร่วมมาประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้เพศศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาในปัญหาอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นกับวัยรุ่น เช่น ปัญหาการสูบบุหรี่ ปัญหาการใช้สารเสพติด ฯลฯ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ได้เช่นเดียวกัน

เอกสารอ้างอิง

- กรรณานุก มูลคำ. (2554). การใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตเรื่องเพศศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนธีรกรานบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน. ปรินญาณินพนธ์ศศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด. สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- กระทรวงสาธารณสุข.(2547). รายงานการทบทวนสถานการณ์เรื่องพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น การสร้างเสริมทักษะชีวิตและการให้คำปรึกษา. กรุงเทพฯ: กรมสุขภาพจิต.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2543). คู่มือการสอนทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันโรคเอดส์ด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ: กรมสุขภาพจิต.
- กองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน. (2543). แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนชีวิตและครอบครัวศึกษา (เพศศึกษา). กรุงเทพฯ: กรมการศึกษานอกโรงเรียน.
- ไกรเดช ศรีศุภกร. (2547). ผลการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม. วิทยานิพนธ์ศษ.ม.(สุขศึกษาและพลศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กฤษณา ตรีเมธีรัตน์. (2554). ประสิทธิภาพของโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ใช้การสร้างเสริมทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีต่อพฤติกรรมป้องกันการสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จิราพร มงคลประเสริฐ.(2539). ผลของการใช้แผนการสอนเพศศึกษาต่อความรู้ เจตคติ และสุขปฏิบัติทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อำเภอมะเอนก จังหวัดน่าน.วิทยานิพนธ์ วท.ม. (อนามัยครอบครัว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เจษฎาภรณ์ สายถิ่น. (2553). ผลการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการติดเกมส์คอมพิวเตอร์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนสันติศึกษา อำเภอมะเอนก จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การส่งเสริมสุขภาพ). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชุตินธร จังสถิตย์กุล. (2553). ผลของโปรแกรมสุขศึกษาในการประยุกต์แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาพฤติกรรมป้องกันการโรคเอดส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (สุขศึกษาและการส่งเสริมสุขภาพ). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ณัฐธยาน์ ศรีพุทธสมบุญ. (2552). เพศศึกษาและอนามัยเจริญพันธุ์. นครสวรรค์: คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ดวงจันทร์ เพ็ญนอก.(2555). ผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อป้องกันปัญหาทางเพศในวัยเรียน.สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว).กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ.

- ธนวดี บุญลือและคณะ.(2546). *โครงการศึกษาแนวทางการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างจิตสำนึกให้พ่อแม่มีส่วนร่วมในการสอนเรื่องเพศศึกษาให้ลูก*.ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นพมาศ อึ้งพระ.(2555). *วิกฤตทางเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นไทย*. กรุงเทพฯ:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นงลักษณ์ เอมประดิษฐ์ และคณะ.(2546). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเพศศึกษา*.กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บุญฤทธิ์ สุจริตน์.(2547).*การตั้งครรภในวัยรุ่น:นโยบายแนวทางการดำเนินงานและติดตามประเมินผล*. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข.
- ประณต คำฉิม.(2549). *จิตวิทยาวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรพิมล เจียมนาครินทร์. (2539).*พัฒนาการวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ: บริษัทต้นอ่อน แกรมมี่ จำกัด.
- พรทิพย์ ศิริภัทราชัย.(2539).*พฤติกรรมสุขภาพเกี่ยวกับเรื่องเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี)*.ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ภัทรรวดี สีสด. (2556). *ผลของการสอนแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษและความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*.วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). เพชรบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- มนลดา กล่อมแก้ว. (2555). *การสร้างแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย*.ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม.(การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รัตนา เจริญสาธิต.(2546).*ผลของการสอนเพศศึกษาโดยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ที่มีต่อความรู้และทักษะชีวิตเกี่ยวกับเพศศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม.(สุขศึกษา).กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศุภย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2557). *สถานการณ์การคลอดบุตรของวัยรุ่นไทยปี 2556*.กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- สุชาติ โสมประยูร และวรวรรณ โสมประยูร. (2531). *เพศศึกษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช
- สุมาลี สวยสอาด.(2551).*บุพปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสของวัยรุ่นภาคกลางตอนบนของประเทศไทย*.ลพบุรี: คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- สุภาภักดิ์ ผ่องน้อย.(2554).*ประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษา โดยประยุกต์ใช้กระบวนการแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพเกี่ยวกับเรื่องเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุมาลี สวยสอาด. (2555).*เพศศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักกระบาดวิทยา. (2557). *ความชุกและอุบัติการณ์การติดเชื้อ HIV ประเทศไทย พ.ศ. 2556*. กรุงเทพฯ: กระทรวงสาธารณสุข.
- สำนักกระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. 2558. *สรุปสถานการณ์ผู้ป่วยเอดส์และการติดเชื้อเอชไอวี ประเทศไทย 2558*. สืบค้นเมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน 2560 จาก <http://aidssti.ddc.moph.go.th/contents/view/1650>
- อมรา พงศาพิชญ์. (2548).*เพศสถานะและเพศวิถีในสังคมไทย*.กรุงเทพฯ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อรพิน ฐาปนกุลศักดิ์. (2554). *เพศเรื่องลับแต่ต้องรู้*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Karin, c.et al. (1996). *SaferChoices : A Multicomponent School-Based HIV/STD and Pregancy Prevention Program for Adolescents*. *Journal of School Health*; pp 89-94.

Lawrence, J.S., Jefferson, K.W., & Bank, P.G. (1994). *Cognitive Behavioral Group Intervention to Assist Substance Dependent Adolescents is Lowering HIV Infection Risk*. *AIDS Education and Prevention*; pp. 425-435.

Omu, Florence Emadine. (1994). *The Feasibility of Sex Education Curriculumm for Junior Secondary School in Nigeria*. Doctor's Thesis. University of Southampton.

O Hara' P. et al. (1996). *A Peer-Led AIDS Prevention Program for Students in An Alternative School*. *Journal of School Health*; pp. 176-181.

Susan' R.L. et al. (1995). *Impact of a School-based AIDS Prevention Program on Risk and Protective Behavior for Newly Sexually Active Students*, *Journal of School Health*; pp. 145-151.

Wayne C. Gagnon. (2002). *Teenage Sexuality and Sex Education: An Objective Analysis of School Sex Education Program*. The Graduate School University of Wisconsin-Stout. Wisconsin-Stout. USA. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2560. จาก <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.390.6976&rep=rep1&type=pdf>